40ՐԴ ՏԱՐԻ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11/24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1909 — ԹԻՒ 1448

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈՒԼՍ, ՊԱՊԸ — ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՄԻ
Էպուսսուուա (Սէվքէթճէ) փողոց թիւ 38

BUREAUX DU JOURNAL HAÏRENIK
Avenue de la Sublime-Porte rue Eboussuoud No. 38
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ համար . . . . . 300 թիւ. 75 դրշ. Մէկ տիս
» » . . . . . 150 » 40 » »
Գաւառներու . . . . . 300 » 100 » »
» . . . . . 150 » 50 » »
Օտար երկիրը . . . . . 300 » 25 ֆրանք
Ռուսիա . . . . . 300 » 10 րուպլի
(Միւս պայմանները տեսնել հրդ երեսը)
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր։

درعليه باب عالى جاده‌سنده ابوالسعود سوقاغى نومرو ۳۸
غزته اداره‌سى «هايره»

10 ՓԱՐԱ

Ի՞ՆՉ Է ՃԷՑԽ-ԻԼ-ԻՍԼԱՄԸ

Իսլամութիւնն աւելի օրէնսդրութիւն մըն է քան կրօնք մը։

Իսլամութեան կրօնական կողմը կը կայանայ յայտարարելու մէջ թէ կայ մէկը իր կանչին տէր Սահմոժ մը, հանդերձեալ կեանք մը, որուն մէջ մարդս պիտի դանէ ետք ըրածը։

Դուրանին տուներն և Հատիսները (Մարգարէին խօսքերը) սրոնք այդ հանդերձեալ կեանքին վրայ մանրամասնութիւններ կուտան, ուրիշ բան չեն՝ բայց եթէ այլաբանութիւններ, առակներ և փոխաբերութիւններ։

Կրօնական տեսակէտով, ամէն մահմետականի առաջնորդն է Դուրանը, որ կը պարունակէ նաև ընկերական սկզբունքներ։

Այս դիրքը Աստուծմէ Մուհամէտ մկային սրտին յայտնուած տուներ բան ամբողջութիւնն է։

Մուհամմէտի յանձնուած էր միայն Աստուծոյ պատգամներն ուսուցանել, ժողովուրդին պարտքն ալ զանոնք կատարել է։

Ամէն մահմետական, հետեւաբար, իր գաւանութեան մէջ անկախ ըլլալուն, ոչ ոք իրաւունք ունի միջամտելու ուրիշի մը հաւատքին և ուրիշներու մասին ոչ ոք պատասխանատու է, ոչ ոք ալ գովեսի արժանիւ։ Իւրաքանչիւրին խիղճը ղեկոյ կը մնայ սրտաքին ուխէ միջամտութենէ։

Քանի որ խիղճը ուրիշի մը հսկողութեան կամ միջամտութեան ենթարկուած չէ, կրօնական պետ մը դեր մը չունի կատարելիք հատատաքեանութեան համար։ Անկէ կընանք հետեւցնել թէ Շէյխ-իւլ-Իսլամը կրօնական պետ մը չէ մահմետականներուն համար, և ոչ ալ անոնց Պապը կամ եկեղեցին պետը։

* * *

Իսլամութեան այն օրինադրքն, կատարութիւն մը կը բակասայ երեք տարրոշ իշխանութիւններէ. ա. օրինադրական իշխանութիւն, բ. դատաստանական իշխանութիւն և գ. գործադիր իշխանութիւն։

Ըստ իսլամութեան, այս երեք իշխանութիւններէն առաջինը Աստուծոյն կը պատկանի։ Աստուածային լեզուն հաղորդելու կարող մեծ մարդկային հանճարներ հաւաքելով իր պատգամները, ժողովուրդն ուղեւորելու Աստուծոյ կամքը։

Անոնք մահմետականները, որ Շաբաթ օրերն ալ Պ. Զարիքօֆի ընդունելութեան օրն է և թէ Ֆրանսացիներ ու անգլիական դեսպաններուն ալ կարելի է միւնոյն օրը այցելել, կ'որոշէ բոլոր այցելութիւններն ալ չաբաթին ձգել։

Ու ահա Շաբաթ օր, ռուսական դեսպանը խոտ սիրալիր կերպով ընդունելով հանդերձ Հայոց Պատրիարքը, միեղմիւ դիտցնել կուտայ թէ Զարիքչարեի օրը սպասած էր իրեն և թէ նոյն օրուան համար պատրաստութիւնները ըրած էր ուրիշ վայրուն ընդունելութիւն մը համար։

Ս. Պատրիարքը ընականաբար դարձը չուներ և անակնկալ պատահարներ մէջտեղ բերելով ներքամ կը խնդրէ և դադ թերութեան համար։

Անտարակոյս իրողութիւնը։ Ինչպէս կը տեսնէք, թերմացութիւնը ո և է հետեւանք չէ ունեցած, այսուհանդերձ աւելի լաւ պիտի ըլլար՝ եթէ տեղի չուենար։

Ռուսական դեսպանը Լուդովիկոս ԺԴ-ի պէս չէ ըսած մեր Պատրիարքին.
—Մտէ միայ որ պիտի սպասէի։

Բայց հասկցուցած է որ եթէ ընդունելութեան մէջ ո և է թերացում կայ, յանցանքը մերն է։

«Երբեմ չի մոռցուիր տուած ժամադրութիւն մը» կ'երգէ Ալֆրէտ ոը Միւսէ, թէև անոր խօսքը սիրային ժամադրութեանց համար է, բայց վերջապէս։

ՓՐՕՓՕՔՈՒ.

ԱՐԴԱՐ ՔԱՅԼ՝ ՄԸ

Ինգլաց իրեն սովորական եղած լայնօրէն լուսամիտ ոգիով իր վերջին թիւին մէջ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ, Աստանայի ազէտին առթիւ Հայոց անմեղութիւնը յայտարարող եւրոպական չորեքերականին առթիւ։

«Կառավարութիւնը՝ Աստանայի և չրչականերու սոսկալի ազէտին նըկատմամբ, դէպքին պատահման օրէն սկսեալ, բանած անասելի ուղղութիւնն ալ չէ հրաժարելով, եպարքոսին չորեքերականին առթիւ հրատարակած եւրոպական դեսպանները ո՛ր օրերը այցելութիւն կ'ընդունին։

Աստքէալը փոխանակ զգուշօքէն իր պաշտօնը կատարելու, կ'ելլէ ուղղակի Պէօյիւք Տէրէ, ռուսական դեսպանատունը կ'երթայ և մօտաւորապէս սա բառերով կ'ըսէ.

—Պատրիարք Հայրը բարև ըրաւ, Զորեքշաբթի օր ձեզի պիտի հրամմէ։

Իսկ Ս. Պատրիարքը իմանալով որ Շաբաթ օրերն ալ Պ. Զարիքօֆի ընդունելութեան օրն է և թէ Ֆրանսացիներ ու անգլիական դեսպաններուն ալ կարելի է միւնոյն օրը այցելել, կ'որոշէ բոլոր այցելութիւններն ալ չաբաթին ձգել։

Ու ահա Շաբաթ օր, ռուսական դեսպանը խոտ սիրալիր կերպով ընդունելով հանդերձ Հայոց Պատրիարքը, միեղմիւ դիտցնել կուտայ թէ Զարիքչարեի օրը սպասած էր իրեն և թէ նոյն օրուան համար պատրաստութիւնները ըրած էր ուրիշ վայրուն ընդունելութիւն մը համար։

Ս. Պատրիարքը ընականաբար դարձը չուներ և անակնկալ պատահարներ մէջտեղ բերելով ներքամ կը խնդրէ և դադ թերութեան համար։

Անտարակոյս իրողութիւնը։ Ինչպէս կը տեսնէք, թերմացութիւնը ո և է հետեւանք չէ ունեցած, այսուհանդերձ աւելի լաւ պիտի ըլլար՝ եթէ տեղի չուենար։

ՀԱՐՍՏԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՁԻՐ ԴԱՒԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱԼԱՇԵՀԻՐԻՆ.

Յուլիս 17ին օրը Գարա-Քիլիսէյին նորէն հոս բերին ոսկիական մը ընկերակցութեամբ, Պուլղարիայի Յանէվ անուն երիտասարդը, որ Գարա-Քիլիսէ գացած է եղեր, հայրենիք երթալու պատրաստութիւնները տեսնելու համար։ Այժմ հոս կը գտնուին կարգ մը Պուլղարիացիներ, որոնք Բալկանեան կոչուած քիւրտ գեղին քով Թալատեան և վիրաւորուելու են հրացանի բունով։ Այն ձին որուն վրայ հեծած է եղեր Թալատեան, տեղս բերուեցաւ։ Լուր կ'ուտանեանք թէ պիտի ազատեն Քիւրտը փոխարինելով որ այդ ժամանակ ինք ան տեղէն բացակայ է եղեր։ Տեղւոյս և Խալոս գիւղի պատերը առգող գիտակցի հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր կառավարական հաստատուն պատուհասի միայն մեր իրաւունքն էր. բայց այժմ Մըհիճեան գիւղի Համիտիչեները իրենց վարունգի և ձմերուկի պատահիները չրկու համար, ամբողջ գիւղի մը Հայ ազգաբնակութիւնը զրկել կ'ուզեն օրական պարէնէ։ Խաղողագիները դատ բացած են։ Դատը չարունակուած մինչ Ջոցին կառավարութեան դուռը կը բերին Խաստատքի Թաղապետը արիւնլուայ վիճակի մէջ։ Թաղապետ՝ Մարտօ քէհեա դիւղը գացեր է, Հայերուն պարտքն համար չուր բերելու և պատուիրելու համար որ չուրերը չի կարեն։ Բայց Քիւրտերը թէ Թաղապետը և թէ իր ընկերները կը ծեծեն և կը վիրաւորեն։

×

ՊԱՅԱՆԴՈՒՐ.

Տեղիս գոյութեամբ 80 տարու անկարող ծերունի մըն է։ Սա կառավարութեան ղէկը յանձնած է «պաղեմ մէմուրի»ին, որ ազատ ասպարէզ գըտնելով պատուհաս է դարձեր խեղճ գիւղացւոց գլխուն։ Հայերուն հողային և այլ արդարացի պահանջները ևս կը ցընդելով կը պաշտպանէ Քիւրտ ախոնը և բեկերը։ Հայերը հետագրով Մուշ լաղրքցին այս երկու պաշտօնեաներուն արարքներուն դէմ, բայց ոչ մէկ պատասխան եկաւ։ Տեղիս վիճաւորականները Սահմանադրութեան տարեդարձին առիթ դայմազամէն պահանջելուն երկոյ ամսականները։ Դայմազամը վախէն վիճաւորականներուն պահանջումով տուաւ իր հրաժարականը և կը պատրաստուի մեկնելու, բայց դեռ հոս է։ Իր մեկնումին կ'սպասէ ժողովուրդը և վիճաւորականները։

Կոնքի մէջ բոյն պրած է Տէրվիշ էֆէնտի անուն վաշխառու և ամբարտաւան քիւրտ մը, որ անասակ հայկին մը կը պահէ իր տունը։ Կնոջ մարդը քանիցս կը պահանջէ իր կինը, Տէրվիշ կը մերժէ։ Օր մըն ալ երկուքին մէջ վէճ մը կը ծագի, որու միջոցին կինը կ'սպանուի, իսկ կառավարութիւնը այսօր ձերբակալած է Աբրո անուն ալբատ և ընտանիքի տէր հայ մը, որ իր անմեղութիւնը կը հաստատէ բազմաթիւ վկաներով։ Սահմանադրութեան հռչակուելէն ետքն ալ հոս սպասուեցան 8 հոգի և դժբախտացան իրենց ընտանիքները։

×

ՎԱՆԷՆ.

Յուլիս 8ին Աբճէչի մէջ, գիշեր առին իր այգին ջրած ժամանակ հինգշաբթի թաղամասի ենթարկուելով սպանուեցաւ Աբճէչի էմնաքին Տէրձան Հիւսնեան անունով երիտասարդ մը երկու գիտակի և երեք գաշտերի հարուածներով։ Ոճրագործները երեքը խոյն ձերբակալուեցան, որոնց մէջէն է նոյն տեղի պէշկեճիչի գրագիր Խամպիկ Եֆէնտի։

Սևան գիւղի մէջ անցուդարձները գիւղի ազային Մխրտչի տան կը ըսուին։ Ցարէ 18 տարեկան Հայ աղջիկ մը։ Գիւղացիք դիմեցին առաջնորդարանին։

Արճակի Հայերը, լսելով որ ախորհուրդ Գեամիլ (իրենց նախկին մխարը) պիտի ձերբակալուի, պիտած են կառավարութեան և խնդրած են որ Գեամիլ եթէ փախչելու ըլլայ անոր կալուածները դրաւելին իրենց պահանջներուն փոխարէն։

Նոր կուսակալը խոտ հրաման ապահովց և ոսկիականներ ուղարկեց անպատճառ գտնելու Մխր-Մհէն և ձերբակալելով քաղաք բերելու համար։ Նոյնպէս խիստ հետագրեց Պաշգալէի մութէսարըֆին, դատի ենթարկել Գեամլաւի գործակատը, իր հարստահարութեան պատճառաւ։

Կը լսուի թէ որոշուած և Պոլսէն նոյ հետագրուած է ձերբակալել Խաչատ ի ոճրագործ ձեվաէթ պէյը որ ասկից Դոլիս մեկնեցաւ արդէն։

(Յառաջ)

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՄԷԿ ՆՈՐ ԳԻՐՔԸ ԱՏԱՆԱՅԻ ՋԱՐԴԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

Սաստիկը Սատանայի Սաղմոսարգ Մուշեղ Եպիսկոպոսի մէկ ծրարները դըրքայկը Լէ Վիէրը Սիլիսիեն ախտրսաւ, Ազէքսանդրիա տպագրուած։ Ինչպէս յայտնի է, ասկէ առաջ Մուշեղ Սրբազան Գոհրէյի մէջ հրատարակեց տետրակ մը «Սատանայի Ջարդը և պատասխանատուները» վերնագրով. այս նոր հրատարակութիւնը կարելի է տեսնել նոյն Ֆրանսերէն թարգմանութիւնը համարել, աւելի ճոխացած, աւելի կուռ ու հաստատուն հիման մը վրայ դրուած։

Դրքոյկին պերճասլաս յառաջաբան մը գրած է Գահիրէի Լը Բրօկրէ թերթին հայասէր խմբագրապետը՝ կոմս Տի Մարթէ Տի Քօլլոնիթօ։

Մուշեղ Եպիսկոպոս իր այս յոյժ կարեւոր աշխատութեան մէջ նախ կը խօսի Ջարդի համիտական ծագումներուն վրայ, Հայ յեղափոխութիւնը և 95-96ի Ջարդերը կը մէջէ, Ջարդի դժոխային ծրագիրը կը պարզէ, եղած դաւերն ու դրպարտութիւնները ցոյց կուտայ, Ապտիւլ Քամէրն ու իր խմբակը մատնանիշ կ'ընէ։

Յետոյ կը խօսի Սատանայի մէջ Սահմանադրութեան հռչակման մասին, Հայ ժողովուրդին առաջին օրերու խանդավառութիւնն ու ուրախութիւնը կը պատմէ, յետոյ Ջարդերուն ծագումը, սպառնալիքներն ու Ջարդի պատրաստութիւնները կ'ապացուցանէ։

Երրորդ գլուխն մէջ կը խօսի իր հովուական նամակին, Թուքքերու չարժումին, Արտակ Մ'օլլայի, ռեզական կառավարութեան կարամոլութեանց վրայ ու կը պատմէ Սահմանադրութեան և Հայերուն դէմ յարուցած դաւերը։

Զորրորդ գլուխը մանուածապատ նաւթուած է պերճախօս Իտան Ֆիքրիի չարաշուք չահատակութիւններուն։

Հինգերորդը յանցաւորներն ու պատասխանատուները մատնանիշ կ'ընէ և օտարազգի վկաներու պատմութիւնները յառաջ կը բերէ։

Դրքոյկին վերջը, յանկուցածական բաժնի մը մէջ, կարեւոր վաւերաթղթեր վերծուած են լուսաբանութեան համար։

Այս գրքոյկը անչուշտ մեր արդար դատին համար օգտակար աշխատութիւն մըն է և խիստ դժուարի է Մուշեղ եպիսկոպոսի չանքը իրեն յանձնուած հօտին դէմ եղած ղրպարտութիւնները ջրելու և միւս կողմէ ըս՛ուն յանցաւորները ու ոճրագործները երեսն հանելու համար։

Այս գիրքը անչուշտ Եւրոպացիներուն անհրաժեշտ կերպով ցոյց պիտի տայ Սատանայի տարաբախտ հայութեան բացարձակ անմեղութիւնը, եթէ երբեք տակաւին հարկ կայ այդպիսի ապացոյցներու մը։

Իսկ եթէ այս գիրքը թարգմանուէր նաեւ թուրքերէնի, ինչ որ չատ թեթեւ յոգնութիւն և ծախք մըն է եւ գիտցած հայութեան համար, և զրկուէր Օսմ. Կայսրութեան բոլոր մեպետներուն որոնց մեծամասնութիւնը, ատ՛ղ, տակաւին պէտք ունի լուսաբանութեան։ Եւ սակայն՝ նոյն իսկ ֆրանսերէնը կարելի է գրկել, ապահովելով թուրքերէն թարգմանութեան, որովհետեւ Օսմանեան Կայսրութեան մէջ բաւական թիւով ֆրանսագէտ մեպետներ կը գտնուին։ Նոյնպէս հարկ է բոլոր թուրք թերթերուն և լարձր պաշտօնեաներուն գրկել մէկմէկ օրինակ, եթէ երբեք արդէն տակաւ չէ մտածուած։

Առ մանաւանդ Մուշեղ եպիսկոպոսի աշխատութիւնը իր իրական օգտակը կրնայ ունենալ։ Ե. Օ.

ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒ ՏԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՀԵԳԻՆԱԿ
Ց. Մ. ՏՈՍԹՈՅԵՎՍԿԻ

Հայրենիքի առաջին թիւով ծանօթացած էինք թէ ժողովրդական վէպի մը հետ պիտի հրատարակենք նաև երբեմն թերթին գրական գործ մը։

Մեր խոստումը կը կատարենք, վաղուընէ սկսելով հրատարակել տիեզերահռչակ ռուս վիպագիրը Տոսթոյեվսկիի գլուխ գործոցներէն մէկը

ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒ ՏԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Ա.

Այս հզօր ու հայակազ դիրքին մէջ, որ եւրոպական մեծ համաւսը կը վայելէ, Տոսթոյեվսկիի սրատեսիլ ու ցնցող պատկերներով կը ներկայացնէ Սիպերիական ռանչարանները, ռուս ազատամիտ ու յեղափոխական երիտասարդութեան տառապանքները ու բռնակալութեան դործած նախճիրները։

Տոսթոյեվսկի՝ ինքն ալ աղատութեան մարտիրոս մը՝ իր գաղափարներուն համար մահուան դատապարտուած ու կառափնատին ոտքն հասած էր, երբ վերջին րոպէին կայսերական չնորհ մը վրայ հասնելով դինքը Սիպերիա աքսորեց։

Այսօր կ'սկսինք հրատարակել այս տիեզերահռչակ վէպը։

Քաղաքական

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՐՑԸ

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Թանի մէկ թղթակիցը Հռոմէն անցած առեն տեսակցած է Իտալիոյ նախաւսարին քարձրաստիճան մէկ անձնաւորութեան հետ, որ միւնոյն ժամանակ կարեւոր դեր մը կը խաղայ դիւանագիտութեան մէջ։ Թղթակիցը հարցուցած է թէ երբ Զարին և Սուլթանին մէջ համաձայնութիւն մը գոյանալով Տարանէլի անցքը բացուի, Իտալիոյ դիրքը ինչ պիտի ըլլայ, երբ միջերկրականի երկիր մը։ Իտալացի քաղաքական անձնաւորութիւնը հետեւեալ տեսութիւնը ըրած է այդ առթիւ.—

«Նախ, Միջերկրականի մէջ տիրող արդի հաւասարակշռութիւնը պիտի խլուի։ Նոր մեծ նաւատորմիղ մը մէջտեղ պիտի գայ որ երեն հիմնակէտ պիտի ունենայ անդլիական և գերմանական տորմիղները։ Այս պատճառաւ, Երբեակ Զինակցութեան ծովային զօրութիւնները մեծ համեմատութեամբ պիտի աւելցուին։ Իտալիա, երբ Միջերկրականի տէրութիւն, պէտք չէ մտահոգ ըլլայ նոր տորմիղի մը երեւան գալէն, որովհետեւ ռուսական տորմիղը միշտ խաղականէն վար պիտի մնայ։ Իտալիա այս կնդրով պէտք է հետաքրքրուի մի միայն երբ Երբեակի պատկանող տէրութիւն, որվհետեւ իտալական մէկ կողմէն Երբեակին ուժերուն և միւս կողմէ երբեակ համաձայնութեան (Անգլիա, Գերմանա, Ռուսիա) ուժերուն հաւասարակշռութիւնը պիտի խանգարուի։ Սրդէն, Անգլիոյ և Գերմանայի խոտ սերտ համաձայնութեան չնորհիւ Անգլիա իր նաւատորմէն ստուար մաս մը փոխադրեց Հիւսիսային ծով, Միջերկրականի պահպանութիւնը թողլով Գերմանիոյ և եւ անգլիական ուժերուն այս յաւելումը Հիւսիսի ծովուն մէջ, Գերմանիոյ մէջ առաջ բերաւ նաւային ծրագրին վրայ նոր յաւելումներ և մեծ ռիսքայնութիւն չնուիրեանց մասին։

«Ցայսմն է թէ ի՛նչ պայմաններու մէջ չնուիրեանց այս պայքարը կը չարունակուի Հիւսիսի մէջ։ Ցայտնի է նաև թէ Գերմանիա մղուց Աւստրիան, — որ մինչեւ քանի մը տարի առաջ նաւային յաւակնութիւններ չունէր—նչանակելի կերպով ուժեղնել իր տորմիղը չորս Տրեաճօրներու չնուիրեանց, այսպէս պարտաւորեցնելու Գրանան և

Անգլիան որ մինչեւիսկական իրենց ուժերը աւելցնեն, պահեցնելով Հիւսիսային, ուր տեղ ուժերը ուղղակի Գերմանիոյ կը սպառնային։ Աւստրիոյ նաւային զարգացման այս վերջը չատ մեծ կարեւորութիւն առացաւ Անգլիոյ համբային կարծիքին մէջ։

«Ուրեմն, ահա երրորդ համաձայնութեան նոր փոխադարձ հարուածը որ չատ ճարատար է։ Որովհետեւ, եթէ Ռուս տարմիղը ազատուէին ընդունուի Միջերկրականի մէջ, նոր տարմիղ մըն է որ պիտի գայ միանալ անդրւեզիական տարմիղին, մինչ Աւստրիոյ նոր Տրեթնօթները չորս տարիէն միայն պատրաստ պիտի ըլլան։ Ասիկա, կարելութիւն պիտի տայ ետեւ ձգանցելու Միջերկրականի իրենց ուժերը, Հիւսիսի ծովուն ուժերը աւելցնելով։ Ասիկա, ալճէպրայի խնդիր մըն է, որ հաւանաբար սակէս կարելի է լուծել.— Զորս կամ հինգ տարիէն, այն ուժերը զորս Ֆրանսա և Անգլիա կրնան դէմ հանել Տրիմանիոյ՝ Հիւսիսի մէջ, պիտի աւելցան են Սեւ ծովի մէջ ռուս ուժերի յաւելման հաւասար չափով։ Ասիկա թանկագին արդիւնք մըն է, որ կրնայ լուրջ հետեւանքներ ունենալ։

«Բայց խնդիրը է թէ Գերմանիա,—որ, ինչ որ ալ ըսուի, լման չհամաձայնած է այս հարցին մէջ—և Աւստրիա պիտի թողուն որ այս համաձայնութիւնը ըլլայ մնայուն ազատարէն։ Այս ամէնուն մէջ կը մնայ Իտալական տարմիղը որ Ռուսիոյ և Աւստրոյ տարմիղէն աւելի ուժեղ է։ Ինչ պիտի ըլլայ Իտալիոյ դերը և իր նաւային զօրութիւնը՝ երբ ընդհանուր խառնաչփոթութիւն ծագի։ Մինչեւ հիմա ան գործ թողուած էր ռազմանաւերու և պիտանապետներու լոյզ հայհոյութիւնին, եւրոպական տէրութենց երկու մեծ խմբակցութիւններուն մէջ։ Եւ եթէ ճշմարիտը կ'ուզէք, Իտալիան այս դիրքին վրայ գերէ։ Մեկ կողմ թողէք զայն։ Անտարակոյս այս է ըլլալիքը...»։

** Պոլսէն կը հեռագրեն Բարիզ թէ Օսմ. կառավարութիւնը բացատրակապես կը հերքէ այն լուրը թէ Տարատնելի բացման հարցը նորէն պիտի քննուի։

** Հռոմէն երեկ եկած հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ, հակառակ արուած բոլոր հերքումներուն, բանակցութիւնները կը կատարուին Տարատնելի հարցը լուծելու համար։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԿՂԶԻՒՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշտպան ակրութեանց մօտ դէսնուղ օսմ. դեսպանները կը հետագրեն թէ Օսմ. կառավարութեան վերջին ընթացքը լաւ տպաւորութիւն գործած է։ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ, յայտարարեր է օսմ. դեսպանին թէ, ակրութիւնք հաստատած են Կրետէի արուեստիք կառավարական ձեւերն մասին, որ օսմ. գերիշխանութեան սկզբունքին վրայ հիմնուած է։ Լոնտոնէն հետագիր մը կ'ըսէ թէ Կրետէի անկախութեան ձեւերն վերաբերեալ որոշումը պաշտօնապէս Բ. Դրան պիտի հաղորդուի այս օրերս։

ԳՐԳՈՒԹՈՒԻՆԸ ՑՈՒՆԱՑ ՄԷՋ

Սեպտեմբի մէջ վերջերս գումարուած մեծ միլիոնին դէմ բողոքելու համար, Թեսալիոյ ապստամբութեան կազմակերպութիւնն ալ մեծ միլիոնի մը գումարեց։ 50,000 Յոյներ մասնակցեցան այս միլիոնին։ Իրաւ է թէ Հելլէն կառավարութիւնը անպլիան էր այս հաւաքոյթը, սակայն ան սեպ ունեցաւ, նկատի առնելով Յունաստանի ընակչութեան մէջ տիրող մեծ գրգռութիւնը։ Մեծիներն յայտնի օրը 600 կառավարներ արձանագրուեցան Հելլէն

ՏՈՒՐՈՑԻՒՎՍՒԻ

ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒ ՏԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՆԵՐԱՆԹՈՒԹԻՒՆ

Սիպերիոյ հետաւոր անկիւնները, անհնակ դաշտերու, լեռներու և կոյս անտառներու մէջն, հազար կամ երկու հազար լեռակիզով իրարու մօտիկ, փոքր քաղաքներու կը հանդիպի մարդ, փայտաշէն ու աննման քաղաքներ որոնք անսիփոխ կերպով երկու եկեղեցիներով զարդարուած են. մէկը քաղքին կեդրոնը և միւսը գերեզմանոցին մէջ. ասոնք աւելի Մոսկուայի չրջակայքը գտնուող նոյնը գեղերուն կը նմանին՝ քան թէ հնդարիա քաղաքներու։ Սովորաբար այս քաղաքները փոխ կառավարիչներ, խորհրդականներ և ուրիշ մանր պաշտօնեաներ ունին առաջորդին։

Հարաւակի կլիմայի դժնդակութեան, ընդհանրապէս Սիպերիոյ մէջ պաշտօնները չափազանց կը վճռուին։ Հոն մարդիկը պարզ են ու զուրկ ազատասիրտ գործաւորներ։ Ասոնք ամէն տարի կ'երթան Սիպերիա՝ ոսկի հանելու համար։ Կամաւորներու կազմակերպիչ Տօքթ. Թրխանոսքիլեան դնաց նաև Թրլքալա, Բարաիցա և Լարկաս, հոն ալ կամաւորներ արձանագրելու համար։

ՄԻՏՋԱԴԱՏԸ ՓԱՆՈՒԱՆ

Արդէն անցած ուրբաթ լրիվ լուրեր ի վեր, յայտնի եր թէ Մուրք վարիչ չրջանակներու մէջ համաձայն էին հեղլենական վերջին պատասխանը գոհացուցիչ նկատելու։ Այս համզուռմը ամբողջացուցած օսմ. մէկ քանի դեսպաններէ եկած նոյնմասն հեռագիրներու վրայ, որոնք միւնոյն ժամանակ կարծիքը կը ներկայացնէին եւրոպական չրջանակներու։ Այսպէս, կիրակի օրուան Նախարարաց Խորհուրդը, ինչպես գրեցինք, պաշտօնապէս գոհացուցիչ դասւ հեղլենական վերջին պատասխանը. սակայն որոշեցին գործնել դիմել պետութիւններ, որպէս զի Կրետէի արուեստիք վերջնական ձեւը արուի, առանց որու յուզումը կատարելապէս չվերի հանդարտի։ Այսպէս ուրեմն, Կրետէի ապստամբութիւնը յաջողութիւնով պսակուած է։ Թուքիոյ կ'արժէ գոհել խաղաղութիւնը մինչեւ որ վակուի, և մօտ ատենէն երիտ դրացի տերութենց յարաբերութիւնները իրենց հին հանդամանքը կը գտնեն, երբ հեղլէն վարչապետը իր խօսքը յարդելով ձերբակալէ Մաւիկրոնոյ հեղլէն հրատարակը և յորդորէ Կրետացիները դրօչն խնդրելն ապիեւ. այն ատեն թուրք հանրային կարծիքն ալ կը խաղաղի և պօյքօթը կը վերնայ անկասկած։

** Լաւը կայ թէ Օսմ. խղճատանական պատրիարքութիւնը որոշած է բողոքել Պէրնի միջազգային խղճատանական Գիւանին, Կրետէի մէջ Հելլէն դրաժամուղի գործածուելուն համար։

** Պուլկար կառավարութեան Սանանովի յայտարարած է թէ պատերազմի պարագային 100,000 Պուլկարներ ի նպաստ Թուրքիոյ պիտի կռուէին քանի որ ըսած է Պուլկարներուն նուիրական պարտք է պաշտպանել Մակեդոնիան՝ ամէն օտար անգլութենէ։

** Երէկ եկած լուրը հեռագրները կը յայտնեն թէ միջազգային գոնսուլարութիւն պատճառած է Թուրքիոյ հելլէն միջադիպին լուծումը եղքը։ Թուրքերը կ'ըսեն թէ պատերազմի ամէն վտանգ անհետացած է։ Թանի իր վերջին խմբագրականին մէջ կ'ըսէ.—«Ճնշնասան ամէն կարելի գոհացում տուած է Թուրքիոյ։ Կ'արժէ գովել խաղաղասէր թեան պահպանման մասին իր այս չարժումը։ Միւս կողմէ, կը յուսանք թէ Թուրքիա կառավարութիւնն ալ համբաշխութեան նոյն ոգւոյն վրայ մը կ'ընէ։ Իրականին մէջ, լինք սասյաւ եթէ ոչ ինչ որ կը պահանջէր, բայց գոնէ ինչ որ օրինաւորապէս կրնար պահանջել։ Կրետէի մէջ կացութիւնը ապահովուած է, Օսմ. իրաւունքները յարգելու հզանակով մը։ Այս պահուս անհրաժեշտը այս է, և ոչ թուրքիա լռեցուած են գայ։ Կրետէի վարչական ձեւը որոշելը յարմար ժամանակին կուգայ։ Թուրքիոյ չպէտք ալ կը պահանջէ որ խաղաղ վիճակով մը քննուի այդ։ Ցունաստան գաւ կը յայտնէ որ իր գործակալները Մակեդոնիոյ մէջ յաւելում առաջ լրած են և կը խոստանայ ասկից ետք զգուշանալ ասոնկ բաներէ։ Ուրեմն Թուրք գաղիքը լաւ կ'ընէ, Ցունաստանի առջև նոր պահանջներ չդնելով զոր ոչ թուրքիոյ չպիտի կրնայ վստահացնել։ Եւրոպա Խմբովին յանձն առած է Սթեւեղեան գանազան հարցերուն լուծում մը տալ։ Ցունաստան ինք իր բաժինը յանձն կ'առնէ ասոնցմէ կրետէի հարցը կարգադրելու համար։ Ուստի Ամէնքն և Պոլսոյ դեսպիններուն պիտի չարունակեն վարագոյն վաստակիլ»։

Գերմանական, Իտալական և Անգլիական թերթերն ալ նոյն խոստով կը խոսին։

** Պոլսէն կ'ազդեն հետեւեալ համաձայն, դաշտանեալ այն սեղերը

կառավարիչ. բարքերը՝ հին, հաստատ, դարաւոր։ Պաշտօնեաները որոնք իրաւ համբ պիսկերիական ազնուականի դերը կը խաղան, կա՛մ սեղական ծագում ունին, կամ Ռուսիայէն եկած են, գլխաւորապէս մայրաքաղաքներէն, խոչոր խոչոր ամասականներէ, բացառիկ հասոյթներէ և ապագայի փայլուն հեռանկարներէ հրապուրուած։

Այս պաշտօնեաներէն ամենը որ գլխաւոր ազդիւրս հարցը լուծել, ա՛լ գրեթէ միւս երկրին մէջ կը հանդիպի ու հաճոյքով կ'արմատանան հոն ու հարուստ և հիւրեղ պատուներ կուտան։ Բայց ուրիշներ՝ կարճամիտները՝ չտեսով կը զգուշին այս երկրին ու կը սկսին անձ կասկածամբ հարցնել ինքզինքնուն. «Ինչ ընելու եկանք այս թերատնին մէջ»։

Անհամբեր կը սպասեն երեք տարուան պատաւորիչ ծառայութեան ա լարաւորին ու անմիջապէս կը խնդրեն որ տեղափոխուին և կը վերադառնան մայրաքաղաք անիծելով Սիպերիան ու անպատկառօրէն ծաղրելով զայն։ Ասոնք անկասկած են, ա՛լ թէ միայն պաշտօնի տեսակէտով, այլ չատ մը ուրիշ տեսակէտներով խիստ լաւ կարելի է բաղդատութիւն Սիպերիոյ մէջ։

Օդը աքսնելի է։ Հոն կարելի է գտնել չատ մեծահարուստ և խիստ հարուստ վաճառականներ. լինքզինքնին մեծ թիւով չափազանց պերճասէր տեսնելու համար։ Պաշտօնեաները որոնք ամէն տարի կ'երթան Սիպերիա՝ ոսկի հանելու համար։ Կամաւորներու կազմակերպիչ Տօքթ. Թրխանոսքիլեան դնաց նաև Թրլքալա, Բարաիցա և Լարկաս, հոն ալ կամաւորներ արձանագրելու համար։

ՄԻՏՋԱԴԱՏԸ ՓԱՆՈՒԱՆ

Արդէն անցած ուրբաթ լրիվ լուրեր ի վեր, յայտնի եր թէ Մուրք վարիչ չրջանակներու մէջ համաձայն էին հեղլենական վերջին պատասխանը գոհացուցիչ նկատելու։ Այս համզուռմը ամբողջացուցած օսմ. մէկ քանի դեսպաններէ եկած նոյնմասն հեռագրիրներու վրայ, որոնք միւնոյն ժամանակ կարծիքը կը ներկայացնէին եւրոպական չրջանակներու։ Այսպէս, կիրակի օրուան Նախարարաց Խորհուրդը, ինչպես գրեցինք, պաշտօնապէս գոհացուցիչ դասւ հեղլենական վերջին պատասխանը. սակայն որոշեցին գործնել դիմել պետութիւններ, որպէս զի Կրետէի արուեստիք վերջնական ձեւը արուի, առանց որու յուզումը կատարելապէս չվերի հանդարտի։ Այսպէս ուրեմն, Կրետէի ապստամբութիւնը յաջողութիւնով պսակուած է։ Թուքիոյ կ'արժէ գոհել խաղաղասէր թեան պահպանման մասին իր այս չարժումը։ Միւս կողմէ, կը յուսանք թէ Թուրք կառավարութիւնն ալ համբաշխութեան նոյն ոգւոյն վրայ մը կ'ընէ։ Իրականին մէջ, լինք սասյաւ եթէ ոչ ինչ որ կը պահանջէր, բայց գոնէ ինչ որ օրինաւորապէս կրնար պահանջել։ Կրետէի մէջ կացութիւնը ապահովուած է, Օսմ. իրաւունքները յարգելու հզանակով մը։ Այս պահուս անհրաժեշտը այս է, և ոչ թուրքիա լռեցուած են գայ։ Կրետէի վարչական ձեւը որոշելը յարմար ժամանակին կուգայ։ Թուրքիոյ չպէտք ալ կը պահանջէ որ խաղաղ վիճակով մը քննուի այդ։ Ցունաստան գաւ կը յայտնէ որ իր գործակալները Մակեդոնիոյ մէջ յաւելում առաջ լրած են և կը խոստանայ ասկից ետք զգուշանալ ասոնկ բաներէ։ Ուրեմն Թուրք գաղիքը լաւ կ'ընէ, Ցունաստանի առջև նոր պահանջներ չդնելով զոր ոչ թուրքիոյ չպիտի կրնայ վստահացնել։ Եւրոպա Խմբովին յանձն առած է Սթեւեղեան գանազան հարցերուն լուծում մը տալ։ Ցունաստան ինք իր բաժինը յանձն կ'առնէ ասոնցմէ կրետէի հարցը կարգադրելու համար։ Ուստի Ամէնքն և Պոլսոյ դեսպիններուն պիտի չարունակեն վարագոյն վաստակիլ»։

Գերմանական, Իտալական և Անգլիական թերթերն ալ նոյն խոստով կը խոսին։

** Պոլսէն կ'ազդեն հետեւեալ համաձայն, դաշտանեալ այն սեղերը

Ներքին Լուրեր

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻ ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԵՊ.— Պուլկար սահմանագլխին վրայ նոր միջադէպ մը սեղի ունեցած է։ Ռուշուկ գաւառակին մէջ Բուլղարացի պահակախումբ մը վակուէ, և մօտ ատենէն երիտ դրացի սերտութենց յարաբերութիւնները իրենց հին հանդամանքը կը գտնեն, երբ հեղլէն վարչապետը՝ իր խօսքը յարդելով ձերբակալէ Մաւիկրոնոյ հեղլէն հրատարակը և յորդորէ Կրետացիները դրօչն խնդրելն ապիեւ. այն ատեն թուրք հանրային կարծիքն ալ կը հանդարտի և պօյքօթը կը վերնայ անկասկած։

** Ցունաստան թերթի մը կ'ըսէ թէ Մահմատիրքի Հելլէն հիւպատոսարանը ապահով հակրգութեան տակ չէ։ Հիւպատոսարանի պաշտօնեայ Մ. Մերիճիա որ իբր խառնարար ձերբակալուած է, բանտին մէջ խոստութիւններու հնթակայ չէ, այլ իր մասին քննութիւնները առաջ կը տարուին։

** Մահմատիրքէն կը հետագրեն թէ Բիւտուրա գիւղացիներն մեծ Սալիհ էֆ. աւագակախումբէ մը յարձակում կրեց և վիրաւորուեցաւ։

** Սկոփլէյէն կը ծանուցանեն թէ Կրա հրացաններով զինուած աւազակներ, որոնք Բօսթանցին անունով մէկը լեռ վախցուցած էին, թող աուած են այդ մարդը, վճռուորական իչխանութենց յանձնել ցուցակը այն բոլոր քրէասանեաներուն որոնք կրնան դրօչի տակ կանչուիլ։

ԹՈՒՐՔԻՍ. ԵՒ ԲՈՒԱՏԱՅ.— Չեմինէյէն կը ծանուցանեն թէ Քարաստալի կառավարութիւնը Բ. Դրան ուշադրութիւնը հրաւիրած է Թուքիոյ և Քարաստալի սահմանագլուխին վրայ առաջ եկած յաճախակի միջադէպերուն առթիւ։ Ներկրած է Բ. Դուռնէն տարի եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի Քարաստալցիները կարենան Թուքիոյ հողին վրայ գտնուած իրենց կալուածները երթեւեկել ազատ կերպով։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԷԹ ՓԱՇԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Մահմուտ Շեվքէթ փաշա, Գերման կայսր հրաւիրով գերման բանակին աշնանային մեծ զորմարզերուն ներկայ գտնուելէ ետք, վերադարձին, Փարիզ պիտի անցնի, ուր պիտի մնայ չորս օր, քանի որ փարիզ մեծ փափաք ունի ճանչնալու ֆրանսական բանակին և զօրավարները։ (Թաց)

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈՒՄԵԼիի ՄԷՋ.— Մէհլիքի մեծազօրքիսր կը գրէ Պուա-

հիւրասէր վաճառականներ. լինչպէս նոյնպէս մեծ թիւով չափազանց պիւրոկրատիկ սեղաղներ։ Օրիորդները հոն կը չորչորան թարմութեամբ և առողջութեամբ և վերջին աստիճանի աւազքնի են։

Որասկան կենդանիները կը վիասան և իրենք իրենցմէ կուգան կը նետուին որսորդներու սրունքներուն մէջ։ Շատ անգամ աւտոյրեն կը հոսի ու խաւարը պատ աւական է։ Հանգքը տեղ տեղ գրաչքի է... վերջապէս օրհնուած երկիր մըն է։ Ինդիրը անկեղ օգուտներ պակաք է դիմանալ։ Սրդ, Սիպերիոյ մէջ այդ արուեստին հիանալի կերպով տէր եղած են։

Այդ դաւարի ու չենչող պարիկ քաղաքներէն մէկուն մէջ, որուն բնակիչներու հրապոյրը անջնջելի մնացած է որուս խորը, հանդիպեցայ ասպազիր Սվէբանոյ Փէթրովիչ Կօրնանչքօֆին։ Ռուսիա ծնած՝ ազնուական ու հոյակաչէր էր, չատոյ իր կինը պատնած ըլլալով, երկրորդ կարգի թիատրոն եղած էր ու տասը տարի թիատրոնը կնայէ հաքը, իբրու տարագիր, իր վերջին օրերը քաղցրութեամբ և համակերպութեամբ կ'անցնէր Բ... քաղաքին մէջ։ Ըստ կանոնի, պարտաւոր էր ընակելու պրոյի պաշտօնեայի մը տան մանուկներուն մէջ, և սակայն քաղաքը կ'ապրեր ուր կ'ուզեր քէչ մը դրամ ճարելով ազոյ դան տալով։

Սիպերիոյ քաղաքներուն մէջ հաղուագիւտ չէ հանդիպիլ տարագիր-վարժարանների։ այդպիսիները երբեք չեն պատմարուիր։ Քրանսերէն լեզուն կը տարիներուն մանաւանդ, որ այնքան օգտակար է կեանքի մէջ և զոր առանց լրնոց կարելի չպիտի ըլլար տարիլ Սիպերիոյ այդ հեռաւոր տեղերը։

Սվէբանոյ Փէթրովիչը տասնչորս տարի առաջ Իվան Իվանովիչ Ցվոյտիքօֆի հիւրընկալ տանը մէջ։ Իվան Ցվոյտիքօֆ պաշտօնեայ մըն էր, հանգստեան կոչուած և հայր հինգ աղջիկներու, որոնց ապագային վրայ մեծ ծանիծ յոյսեր կը տածէր։ Սվէբանոյ Փէթրովիչ անոնց չորսին անգամ դաս կուտար, ամէն մէկ դասը երեսուն կոպեկի։ Իր պատգիները դիս խիստ չահագրգռեց։ Ծաղկեպզօրէն ժպտող ու նիհար մարդ մըն էր, տասիւնի քառասնական երիտասարդ, հասիւ երեսուներ հինգ տարեկան, մանր ու ակատա կազմ։ Միշտ հեռատեսական տարազով ու խիստ մաքուր հագուստ էր։ Եթէ երեսի մը ուղղէիր, անգթօրէն և ուշադիր ձեվի կը նայէր, ամէն մէկ խօսքերուն մէջ, և սակայն քաղաքը կ'ապրեր ուր կ'ուզեր քէչ մը դրամ ճարելով ազոյ դան տալով։

Սիպերիոյ քաղաքներուն մէջ հաղուագիւտ չէ հանդիպիլ տարագիր-վարժարանների։ այդպիսիները երբեք չեն պատմարուիր։ Քրանսերէն լեզուն կը տարիներուն մանաւանդ, որ այնքան օգտակար է կեանքի մէջ և զոր առանց լրնոց կարելի չպիտի ըլլար տարիլ Սիպերիոյ այդ հեռաւոր տեղերը։

Սվէբանոյ Փէթրովիչը աւագին անդամ տեսայ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

Նշանակվի Լուծք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏՄԱՆԻՔ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»ի

*Բաժնեգիները վճարվի են քա-
ցարձակապէս կանխիկ։ — Ընտրուած
բաժանորդագրութիւնը խոկոյն կը դադ-
րէ։ — Դրամի ուղարկման լաւագոյն
միջոցն է ՄԱՆՏԱ.—ԲՕՍԹՐ։ — Դրամի
փոխարէն նամակագրուչի ալ կընդունու-
ի՝ 105 դր. փ նամակագրուչը 100 դր. փ
հաշուով։ — Դրամի ուղարկման ծախ-
քերը բաժանորդայ կը պատկանին։ —
Թերթին պաշտօնական սատյագրին փո-
խարէն եղած վճարումները միայն օրի-
նաւոր են։ — Անէն տեսակ անհատաս-
կան կամ չահու վերաբերող յանուա-
յուններ վճարումով են և առանձինն
կը յաղարկուին։ Զրի են միայն հան-
րօգուտ հրատարակութիւնները։*

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՕՒՄ-ԳԱՂՈՒՄ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը,
որ բարոյապէս և նիւթապէս կը նմա-
ւսի համանուն Ընկերութեան կողմէ,
հաստատուած է Օրթագիւղի մէջ
1880ին, փոխադրուած է Գում-Գարու
1889ին, պարագաներու բերմամբ չըր-
ջանն ընդհատուած է 1896ին, կը վե-
րաբացուի դարձեալ ի Գում-Գարու,
Պաղրաքքարան վաղոց, նախկին չէնք
քին մէջ։

Վարժարանս ունի հոթը տարուան
չրջան։— 4 տարի՝ նախակրթարան,
3 տարի՝ լրացուցիչ։ Շրջանաւարտները
կը ստանան նախակրթարանի ուսուց-
չութեան վկայական մը՝ կեդրոնական
Ուսումն. Խորհուրդին վաւերացուած։

Պայմանի ընդունելութեան

1. Վարժարանս կ'ընդունուին, բայլ
պաշտպանուած գիշերօթիկներէ՝ թուչա-
կառուներ ևս։

2. Կ'ընդունուին նաև ծրի և թո-
չակաւոր ցերեկոյթիկ աշակերտուհիներ։

3. Ընդունելուս համար՝ աշակեր-
տուհուդն ուսումնական վիճակը Մէջլին
դասընթացքի համապատասխան պէտք
է ըլլայ։

4. Պաշտպանուած գիշերօթիկը և
ծրիաւարժ ցերեկոյթիկը, չրջանաւարտ
ըլլալէն վերջ՝ պարտի 5 տարի պաշտօ-
նավարել հայկական գաւառներու մէջ։

5. Պարտի իր ստացած ամսաթո-
չակին 5 % վճարել ընկերութեանս,
երբև բաժնեգիր։

6. Վերոգրեալ երկու յօդուածնե-
րուս մասին ծնողք կամ պաշտպանք
պարտին նախապէս ստորագրել մաս-
նաւոր պայմանագիր մը։

7. Աչակերտուհիները անդրաժեչտ
է որ բժիչկէ մը վկայական բերեն իրենց
պաշտպասի վկայականին հետ։

8. Գիշերօթիկ կեներուն տարեթո-
չակն է 30 օսմ. ոսկի, վեցամսեայ կան-
խավճարով (դպրոցական և բժչկական
ծախքերէ զատ)։

9. Ցերեկոյթիկներու ամսավճարն
է 20—40 դահեկան։

Վարժարանս կը վերաբացուի Սեպտ.
1ին, փափաքողները կրնան դիմել
Դպրոց. Տիկնանց վարժարանը,
Գում-գարու, Պաղրիրքարան փողոց,
Օգոստ. 11էն սկսեալ՝ Գ. Ե. կիրաս
կի առաւօտները ժամը 2 էն 5։

Գաւառներէն վավերագրները կրնան
գրել վերոգրեալ հասցեով։

Տեսչուհի Դպրոց. Տիկն. վարժարանի

ԱՐՄԱՒԻԵՆԻ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

2—10

Գ. ՔԱԼՖԱՅԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

ՑՍՂՆԱԿԱՏ. ԵՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉՔ

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ

Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառներու ամեն

Լրագիրներուն համար

Բերա, Բաալա տ'Ալեի, Բերա.

*Ամերիկեան վերջին նորութիւն։
Գրելու մեքենայ չաս պարզ, տեսանելի
և հասկնալի։ Դիւրութեամբ և կէս
ժամուան մէջ կարելի է սորվիլ։*

ԳԻՆՆ Է 14 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 50—21

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲՈՒՐԻԶ 1828 — 1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԲԱՐԻՁ, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՆ 9

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրեալ դրամագլուխ	25 միլիառ ֆրգ.
1907ին դանձուած ապահովագրին	28 միլիոն »
Մինչև 1907ի վերջը հատուցուած վնասք	350 » »
Դրամագլուխ և պահեստք	134 » »

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	338½ » »
1907ին դանձուած ապահովագրին	12½ » »
Մինչև 1907ի վերջը հատուցուած վնասք	231 » »
Դրամագլուխ և պահեստք	179 » »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան կրկին ճիւղերու դրամագլուխին ու պահեստը խոչոր գումար մը կը կազմեն ար նսկայ եռաստիճան հաստատութիւն մը կ'ընծայէ ԻԻՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղջեալ ապացոյց, նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԴԵՐՈՁԱՆՑ քան ուրիչ ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերն ամէնէն ածան դիմերով օրինակի համաբ՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽՒՌՆ, ԴՐԱՄՕԺՈՏ, ԵՒԼՆ.։

Ընկերութեան ղրամատուն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԿԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհանուր Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԻԼԵԱՆ

Պահ կենաց ճիւղին — ՄԻՀՐԱՆ ՏԻՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

*Սթամպուլ, Սուլթան-Համամ, Թաթըրճը Օղլու բաաժ։
Գործակատարութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։*

Աւետարանի Օսմանեան Երկաթուղի

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՔ Հայտար-Փաշայի եւ Բեճիկի միջեւ երթեւեկող կառախումբերու

1909 *Մայիս* 1 (Ն. Տ.)էն սկսեալ

		Առտու											Երեկոյեան						
Կամաւրջ	մ.	— —	10 48	11 —	11 56	12 49	1 02	2 28	3 43	4 10	5 24	6 53	7 49	8 47	9 22	9 51	10 33	11 06	11 40	12 38	1 48
Հայտար-Փաշա	ժ.	— —	11 08	11 20	12 16	12 39	1 22	2 48	4 05	4 30	5 41	7 13	8 09	9 07	9 42	10 11	10 53	11 26	12 —	12 58	1 38
	մ.	10 45	11 16	11 50	12 26	12 44	1 27	2 53	4 10	4 35	5 51	7 25	8 14	9 45	9 48	10 17	11 —	11 07	11 32	12 06	1 02	1 43
Գըզըլ Թօփրագ	»	— —	11 24	— —	12 34	12 52	1 35	3 01	4 18	4 43	5 59	7 34	8 22	9 23	— —	10 23	....	11 15	11 40	12 14	1 40	1 54
Ֆէնէր Եօլու	»	10 57	11 28	12 02	12 37	12 56	1 38	3 04	4 21	4 47	6 02	7 38	8 26	9 26	— —	10 29	....	11 18	11 44	12 18	1 43	1 54
Կէօզ Թէփէ	»	— —	11 32	— —	12 41	1 —	1 42	3 08	4 25	4 51	6 06	7 43	8 30	9 30	— —	10 35	....	11 22	11 48	12 22	1 47	1 58
Էբէնքէզ	»	11 03	11 39	12 02	12 46	1 04	1 47	3 13	4 29	4 55	6 10	7 48	8 34	9 33	10 —	10 38	....	11 26	11 52	12 26	1 22	2 03
Պօսթանճը	»		11 45	12 20	12 52	1 11	1 53	3 19	4 36	5 01	6 16	7 55	8 40		10 06	10 44		11 34	11 59	12 34	1 28	2 08
Մալթէփէ	»		11 54	12 33	12 59	1 19	2 01	3 28	4 44	5 08	6 25	8 07	8 48		10 15	10 51		11 32	12 07	12 42	1 36	2 10
Գաթթալ	»		12 04	12 49		1 29	2 12	3 38	4 54		6 35	8 22	8 58		10 25			11 33	12 18	12 53	1 46	2 26
Բէնթիկ	»		12 11	1 —		1 36	2 19	3 45	5 01		6 42	8 32	9 05		10 32			11 39	12 25	1 —	1 53	2 33

		Առտու						Դ Ա Ր Ձ				Իրիկուն					
Բէնթիկ	մ	10 17		11 37	12 44	12 42		2 01	2 38	2 18	4 07		6 04	7 46	9 25		9 46	11 04			12 07	12 46
Գարթալ	»	10 25		11 45	12 22	12 51		2 10	2 46	3 10	4 15		6 12	7 54	9 33		9 57	11 12			12 16	12 55
Մալթէփէ	»	10 35		11 56	12 33	1 01	1 34	2 20	2 56	3 26	4 25	5 18	6 23	8 05	9 43		10 13	11 23	11 52		12 26	1 05
Պօսթանճը	»	10 43		12 04	12 41	1 10	1 42	2 28	3 04	3 37	4 34	5 26	6 31	8 13	9 51		10 24	11 31	12 01	12 22	12 35	1 13
Էբէնքէզ	»	10 50	11 54	12 11	12 48	1 17	1 49	2 34	3 11	3 48	4 40	5 32	6 37	8 19	9 58	10 22	10 36	11 37	12 07	12 30	12 41	1 20
Կէօզթէփէ	»	10 54	11 58	— —	12 52	— —	1 53	2 38	3 15	3 52	4 44	5 36	6 41	8 23	10 02	10 26	— —	11 41	12 11	— —	12 45	1 24
Ֆէնէր Եօլու	»	10 58	12 03	— —	12 57	— —	1 57	2 42	3 19	3 57	4 49	5 40	6 45	8 28	10 06	10 31	10 44	11 46	12 16	— —	12 49	1 28
Գըզըլ Թօփրագ	»	11 01	12 06	— —	1 —	— —	2 —	2 45	3 22	4 01	4 52	5 48	6 48	8 31	10 09	10 34	— —	11 49	12 19	— —	12 52	1 31
Հայտար-Փաշա	ժ.	11 09	12 14	12 21	1 08	1 27	2 08	2 53	3 30	4 10	5 —	5 51	6 56	8 39	10 17	10 42	10 54	11 57	12 27	12 40	1 —	1 39
	մ.	11 14	12	26 26	1 13	1 33	2 13	2 58	3 35	4 20	5 05	5 56	7 01	8 44	10 22		11 02	12 05	12 34		1 06	1 44
Կամաւրջ	ժ.	11 31	12	46 46	1 33	1 53	2 33	1 18	3 55	4 40	5 25	6 16	7 21	9 04	10 42		11 22	12 25	12 54		1 26	2 04

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՔ ՖԷՆԷՐ-ՊԱՂՉԻԻ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

ԵՐԹ				ԳԱՐՁ			
Գարաքէօյի Կամաւրջ	մեկնում	6 36	7 49	Ֆէնէր Պաղչէ	մեկնում	8 16	11 08
Հայտար-Փաշա	ժամանմ	6 56	8 09	Ֆէնէր Եօլու	»	8 28	11 17
» »	մեկնում	7 01	8 14	Գըզըլ Թօփրագ	»	8 31	11 20
Գըզըլ Թօփրագ	»	7 09	8 22	Հայտար-Փաշա	ժամանմ.	8 39	11 28
Ֆէնէր Եօլու	»	7 10	8 23	» »	մեկնում	8 44	11 33
Ֆէնէր Պաղչէ	ժամանմ.	7 20	8 35	Գարաքէօյի Կամաւրջ	ժամանմ	9 04	11 53

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1831 Մարս 20ի Կայս. Ուխազով արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ

Ընկերութեան ապարաճիք, Մեծ Մոսկաեա 27

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	10,666,666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար աւելի քան	187,322,000 »
1907ի հասոյթ	83,232,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապա-հովագրեալներուն վճարած է	581,115,000 »

Ընկերութիւնը չաս նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, ծովային վառանդներու և ամէն տեսակ արտածնելու դէմ, կեանքի բազմազան թարիֆաներ ամերջելի և բոլիսներու անհամեմատ, անկախելի պայմաններ։— Նաև, երկաթուղիով և չոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու և նոյն իսկ ապահիներու կարելիութեան դէմ ապահովագրութիւններ։ Դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագարեան խան, Վերյոտա փողոց, Գալաթիա, Պոլսոյ Գործակ. Սչիր էֆ. փողոց, Տիլսիզ Զաամ խան, Թիւ 26, Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին

Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՏՈՒՆԸ

Ա. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԳՐԱՍԵՆԱԿ. — Բացուած է Ղալաթիոյ Karaköy մօտ, Առապեան խան, Bereket յարկ թիւ 9, գործ գտնելու համար երկուսէ աչխատաւորներու, որոնք պէտք է փութան հոն՝ անձամբ՝ արձանագրուելու համար։ Գործատէրերէն կը խնդրուի դիմել մեր Գրասենեակին, ամէն տեսակ աչխատաւորներու պէտք ունեցած ատենին։ Աչխատանքի տունը պիտի երաչխաւորէ աչխատաւորներու պարկեչտութեան և ուղղամտութեան։ Մեր չրջանն գործակալը պատրաստ պիտի ըլլայ անձամբ բանակցելու գործատէրերուն հետ։ Գրասենեակը բաց է ամէն լուր օր, առաւօտեան ժամը 9էն մինչև երեկոյ ժամը 5 (Ր. Ե.)։

ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ ԼՈՒԱՑԻՐ ԵՒ ԱՐԴՈՒԻԿ. — Բացուած է Բերա Սաղ փողոց թիւ 6։ Մանաւանդ վարպետներ մաքրար գործ հանելու չանք չը պիտի խնայեն. ժամանակէն առաջ կը տարուի կիներու և աղջիկներու ամէն տեսակ հաւգուստեղէններու խոպով արդուկելու գործին, եթէ պահանջուի նաև լուսնալու։ Մեր չրջանն պաշտօնական պիտի հաւաքէ և պիտի վերադարձնէ չամանխորդներու գործերը։ Հետեւաբար բաւական է հասցէ ղրկել Աչխատանոցը, անոր չամախորդը ըլլալու համար։ Չամախիրներուն կոչ կընենք՝ չամախորդ ըլլալու այդ Աչխատանոցին։ Որքան ընդարձակուի գործը, այնքան պահեստութիւնը պիտի աւելնայ գործ տալու աչխատաւորներու համար։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Որո՞նք են օրուան լաւագոյն ու նպաստաւոր հրատարակութիւնները։

Դիմեցէք Գըլըճեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար՝ թիւ 25, և ձեզ ձեռքի տակ պիտի ունենաք օրուան հարցերուն և ժամէ ժամ հասնող տասնեան հրատարակութեանց չարք մը, հետաքրքրական ըլլալուն չափ ածան։

Գըլըճեան գրատան այդ նոր հրատարակութիւններէն յիչենք՝ «Բռնակալին Մահը» (3 դր.), «Կարմիր Գաղանին Որջը» (5 դր.), «Այրած քնար մը Բլենկիանի մոխիրներուն վրայ» (100 փր.), «Ազատութիւն քաղաքական և անտեսական» (50 փր.), «Փախստականը» (2 դր.), «Հերոսուհիներ» (3 դր.), «Հաւսէպ» (60 փր.), «Կարմիր Օրեր» (6 դր.) «Սօսիալիզմ և Հայրենիք» (2 դր.), «Երկու Սրտեր» (3 դ.), «Արշալոյսի Գողանիներ» (5 դր.), «Վրէժ» (5 դր.), «Ագատ Երգարան» (5 դր.), «Հայրենիքի Երգարան» (40 դր.), Կնոջ Հոգեվարքութիւնը» (8 դր.), «Վերարաւոր Ստատնա» (1 դր.), «Առաջին անդամը» (50 փր.), «Շագ Մոգ» (1 դր.), ինչպէս նաև Ստանայի առաջնորդ Մուշեղ եպիսկոպոսի վերջին թղթերը գործը՝ «Հովիւին Խրատները» (8 դր.)։ երկու սէր (Վարդօի) 5 դրուչ, Ստանայի Չարտի թղթատարով 6.50, Կենսագրութիւն Իզմիրլեանի 2, Շահմարան Պահանի Թիակեաց 6, Բիւզանդական Հայ Կայսրներ 3, Պիսադրոչմ գուշաւոր 1, Բուրգերէն 3, Աւարայրի Սրծիւռ 3, Զէյթունի անցքերը ու Ներկան 5, Մահուան պատիժ կախաղանները 1.50, Կարիլ ախպեր 5, Ընկերը Լաչոյի 2, Փաստաբեան օձան 8։ Գըլըճեան Գրատան Գրացուցակը ձրի։

Մի՛ մոռնաք Գըլըճեան գրատան հասցէն։ Դիպուն չէք մնար։ 30—26

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵՒՐԻԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԴՈՒԼԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ձէյռլ Պէյ խան.

Սոյն վաճառատան հանրաբոլ ամրողջ Արեւելքի մէջ այնքան ընդհանրացած է որ, աւելորդ է անոր գովեստն ընել։ Իր ուղղակի ներածած Չինուս, Ճասվայի, Սէյլանի և ուրիչ բազմազան թէյերը իրենց այլ և այլ յատկութիւններով միչտ գնահատած ու փնտրուած են, և վաճառատան փորձուած ու անվրդովելի ուղղամտութիւնը մեծ երաչխաւորութիւն եղած է միչտ իր պատուաբժան յաճախորդաց համար, և հետզհետէ բարձրացուցած է իր վաճառականութիւնը։ Ուստի պատ. յաճախորդներէն կը խնդրուի պահանջել միչտ նորերին վաճառանիչը, որ կը գտնուի Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ԳԻՆԵՐԸ ՄՐՑՏ ԶԱՓԱԶԱՆՈՒ

ՄԵԾ ԴԻՊՔԱՐԱՆ

ԹԻԹԵՂԱՅ ՏՈՒՓԵՐՈՒ

Տեարք Կ. Եալճուեան և Յ. Խաչադուրեան հաստատած են նաեւ Թիթեղեայ տուփերու ընդարձակ գործարան մը՝ օժտուած ամենէն վերջին ու կատարելագործեալ մեքենաներով, և ուր կ'աչխատին 46 գաղթական Հայեր։

Ուրգական արտադրութիւն

34,000 ՏՈՒՓ

Սրագ և կանոնաւոր գործադրութիւն ամէն տեսակ Թիթեղեայ տուփերու և ամանիներու յանձնարարութեանց։

Ընթացիկ ձեւով տուփեր միչտ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՁԵՒՈՎ

ՐԷՁԷԼԻ ԸՆՏԻՐ ՏՈՒՓԵՐ

զոր Թուրիոյ մէջ միայն սոյն գործարանը կը պատրաստ։

ԳԻՆԵՐ ԽԻՍՏ ՁԱՓԱԽՈՐ 50—25

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԵՐԿՐ. ՅՈՒՅՆԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նորին Կ. Վճռահատութեան հավաստագրութեան ներքև բացուած երկրագործական հանդիսին համար հրատարակուած է 12,000 տոմս, դին տասը դահեկան։ Վիճակահանութիւնը պիտի քաչուի 30 Օգոստոսին։ Ամէն տոմս մէկ ձրի մուտքի իրաւունք նաև կուտայ։ Մրցանակները պիտի վճարուին Պրուսայի Օսմ. Պանքային ճիւղին կողմէ։

Մրցանակներու ցուցակը.

1	տոմս		դր.	20,000
1	»		»	5,000
2	»	2500ական	»	5,000
10	»	500ական	»	5,000
100	»	100ական	»	10,000
500	»	10ական	»	5,000
614	»			50,000

Տոմսակները կը ծախուին Պալըգ-Բազար, Նէվչէհիր խան, Թիւ 126. Փ. Պէնոան Մ. Վ. Վենիամբա և Կալաթա ու Սթամպոլ գտնուած բոլոր ակրանաւորներու քով։ 15—6

ԳՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ (32)

ՊԱՐՈՒԹԱՆ

Զ.

Ֆանֆէլլօ պահ մը մտածութեան մէջ ինկաւ։

—Երէ, թող ատանկ ըլլայ, ըսաւ, կ'երթամ կը տեսնեմ գինքը, բայց միայն խրճճա հանդարտեցնելու համար, վասն զի հոն ուր ես բան մը չտեսայ, ան ալ չպիտի տեսնէ։ Ես իրմէ վախցող մարդերէն չեմ։ Եթէ մտքէն անցընէ գիս նենգել ու հետ աթոռամարհանքով վարուիլ, իր չափը կը ճանչցնեմ իրեն։

Եւ սակայն Ֆանֆէլլօ այն դիչերը լաւ չքնացաւ կամ թէ քնաւ չքնացաւ։ Ողբերգակ մը, որուն մտքին մէջ ներաստրերգութեան մը դաշտարարը կը խառնուի քաղքենի այնքան մտածող չըլլաջ, որչափ Ֆանֆէլլօ մտածող էր Պէրթամիէ դպրոցին պատճառով։

Առաւօտն կանուխ, ժամը 6½էն, ոտքի վրայ էր Պ. Լըքօքը գլուխը ուռ ղողը առուն կանուխ երկուսս չ'ուտած դաւաթ մը կաթով աւրձ խմելէ ետքը քայլերը ուղղեց դէպի համբաւաւոր ատիկանին առունը։

Անտարակոյս Ֆանֆէլլօ, մանաւանդ Սկիւտ, չի վախնար վարպետէն ինչպէս կ'անուանէ Լըքօքը, և ապացոյցն ալ ան է որ Կրանն-Արճանճէն մեկնեցաւ բարձրագլուխ և գվարկը մեկ կողմ դուած։ Սակայն երբ հասաւ Մօնմարթրը, ուր կը բնակի Պ. Լըքօք, իր յոխորտանքը զգալապար քչչեր էր։ Տունը մսած ատեն օրուն բարախուսմը ունեցաւ և սանդուխէն եկած ատեն քանի մ'անգամ կասկեցաւ։ Երբ հասաւ երրորդ յարկը՝ դրան մը առջև որ զարդարուած էր հազուադիւտ ատիկանին վիճանչանովը —աքլոր մը, նչանակ արթնութեան— քաջութիւնը պակսեցաւ և չաս դժուարաւ որոչեց զանգակը զարնել։

Պ. Լըքօքի ազախինը՝ Ժանուլդ, որ հովուի մը չուներն աւելի հաւատարիմ էր ախոջը, վերջապէս դուռը բացաւ։

— Հա՛, բաաւ՝ Ֆանֆէլլօն տեսնելով, չաս չարմար տեսնուեցաք, Պ. Սկիւտ, վարպետն ալ ձեզի կը սպասէ։

Ֆանֆէլլօ աս լսմանալուն պէս՝ սասթիկ փափաք մը ունեցաւ ետ դառնալու. ինչո՞ւ համար, ինչպէս, ինչ դիպուածով Լըքօք իրեն կը սպասէր։ Բայց մինչդեռ ինքը կը վարանէր, Ժանուլդ թեւէն բռնեց և քաչելով ներս մտցուց ըսելով.

—Աս ինչ է, հող անկուիլ ինծի՛ կ'ուզէք։ եկէք տեսնեմ, վարպետը իր գրասենեակին մէջ կ'սպասի։

Տարօրինակ կերպով հետաքրքրուած ընդարձակ սրահի մը մէջտեղ՝ գրասեղանի մը առջև նստած գիր կը գրէր այն ոսկի ակռոցով մարդը, որ արգելանոցի նրբանցքներուն մէջ բան էր Բրօսքէր Պէրթօմիի. «Սիրտ առէ՛ք»։ Պ. Լըքօքն էր՝ իր պաչտօնական կերպարանքին տակ։

Երբ Ֆանֆէլլօ նկատ մանելով՝ յառաջացաւ յարգալիր ու խոնարհ, Պ. Լըքօք գլուխը քիչ մը վեր առաւ, գրիչը վար դրաւ և ըսաւ.

—Հա՛, վերջապէս եկաք, տղաս. Է՛յ, աս Պէրթօմիի գործը առաջ չերթա՞ր կոր։

—Ինչպէ՞ս, մրմնջեաց Ֆանֆէլլօ, գլխէ՞ք...

—Դիտեմ թէ գործերը անանկ մը խառնակեր ես, որ հիմայ դուն ալ քան մը չես տեսներ և ա՛լ յոգներ ձանձրացեր ես։

— Բայց, վարպետ, ես չեմ որ...

Պ. Լըքօք ոտքի ելած էր ու գրասեղանին մէջ վեր վար կը պտտէր։ Մէկ կէն ի մէկ Ֆանֆէլլօի մօտենալով՝

— Ինչ կարծիք կ'ունենաս, եղբայր Սկիւտ, հարցուց հեգնական ու խիստ եղանակով մը, այն մարդուն վրայ, որ գինքը գործածողներուն վտանգութիւնը չարաչար կը գործածէ, որ իր գաղտ հետաքրքրէն այնչան մը միայն կը յայտնէ որ արդարութիւնը կարենայ մոլորիլ, որ իր յիմար ունայնասիրութիւնը հաճար, կը դաւէ թէ՛ արդարութեան և թէ՛ դժբաղդ ամբաստանեալի մը դէմ։

Ֆանֆէլլօ, անարեւած, քայլ մը ետ քաչուեցաւ։

— Կ'ըսեմ թէ, կ'ըսեմ թէ...

— Կը խորհիս թէ պէտք է այդ մարդը պատժել ու վնասել։ Իրաւունք ալ ունիս։ Դուն ես ատկայն այս բաները ընողը։ Ա՛հ, եղբայր Սկիւտ, վատասէր ես ու կ'ուզես քու քմահաճոյքիդ հաճար ատիկանութիւն ընել։ կը թողուս որ արդարութիւնը մոլորի և դուն անդին քու կողմէդ խուղարկութիւններ կ'ընես։ Տա՛ս, առանց որտորդի իր հաչուին օրատու համար՝ չատ վարպետ որսի չուն ըլլալու է։

—Բայց, վարպե՛տ, կ'երդնում որ...

—Լա՛ռ։ Ինչ, կ'ուզես լինել հաւատացնել որ ամէն բան ըսիր հարցաքննիչ դատաւորին ինչպէս որ պարտքդ էր։ Եւ մինչդեռ մէկ կողմէն քննութիւն կը կատարուի, դուն ալ քու կողմէդ քննութիւն կը բանաս սեղանաւորին դէմ, կը լրտեսես, բարեկամութիւն կը հաստատես անոր ազատաւորին հետ։

Պ. Լըքօք իրաւունք բարկացած էր արդեօք։ Ֆանֆէլլօ, որ գայն լաւ կը ճանչնայ, քիչ մը կը տարակուսէր, բայց այդ ատանի պէս մարդուն հետ մարդ երբեք ի՛նչ մտածելիքը չդիտեր։

—Եթէ ճարպիկ ալ ըլլայր՝ ինչ որ է, բայց ոչ ալ չես։ Կ'ուզես վարպետ ըլլալ, բայց լաւ գործաւոր մը անգամ չես։

—Իրաւունք ունիք, վարպետ, ըսաւ խեղճուկ կերպով մը Ֆանֆէլլօ, որ ա՛լ ուրանալ չէր անդրնուր մտքէն։ Բայց ինչպէս վարուելու էի ատանկ գործի մը մէջ, ուր ընաւ հետք մը չկար, նչան մը չկար, համպուում գոյացնելու նիւթական բան մը չկար, ա՛չինչ, ա՛չինչ...

Պ. Լըքօք ուսերը թօթուեց։

— Մեղմ ազայ, ըսաւ։ Գիացիր ուրիշին որ այն օրը, ուր ատիկանական գումարին հետ կանչուեցար գողութիւնը հաստատելու, այն օրը, չատ հաւանօրէն, քու ձեռքդ էր դիանալ թէ գողութիւնը ո՞ր բանալիով եղած է, վարպետին թէ արկղակալին։

— Ինչ կ'ըսէք։

— Ապացոյց կ'ուզես, լա՛ւ։ Մի քիչ կուգաղ այն սկրտուքը զոր նչմարած էիր երկաթէ մուտակին վրայ։ աչքդ դարկաւ, վասն զի զայն տեսած ատենդ՝ չկրցիր զարմանքի բացագանչութիւն մը զսպել։ Մեծ ուչադրութեամբ դնեցիր զայն խոչորացոյցով և կրցար հասկնալ որ դեռ նոր եղած էր։ Ինքնին ըսիր այն ատեն, և իրաւամբ, թէ այդ սկրտուքը գողութեան մէջտեղն պատահեր է։ Սրդ, այդ սկրտուքը ինչո՞վ եղած էր, յայտնի էր թէ բանալիով մը։ Քանի որ այս այսպէս էր, թէ՛ սկրտքը և թէ՛ արկղակալին բանալիները առնուելու և ազէկ մը գնելու էին։ Երկու բանալիներէն մէկուն ծայրը գոնէ հիւթ մը փակած ըլլալու էր այն կանաչ նիւթէն, որով կը ծեփեն երկաթէ դռամարդերը։

Ֆանֆէլլօ բերանը բաց մնի ըրաւ այս մեկնութիւններուն։ Վերջին խօսքերուն ուժով մը ճակատն զարկաւ ու գոչեց.

— Տխմար։

— Դուն ինքդ կ'ըսես, պատասխանեց Պ. Լըքօք, տխմար։ Ինչ, այդ նչանը աչքիդ կը զարնէ և դուն անհայթ կը գտնուիս, ամենեւին հոգ չես տանիր անկէ հետեւութիւն մը հանելու։ Սակայն գործը լուն այդ տեղէն կը սկսի։ Եթէ չանցաւորը գանեմ, այդ սկրտուքին չնորհիւ պիտի ըլլայ, և պիտի գտնեմ, կարծս այս է։

(Շարունակելի)